

“КЛЕТКА” для СНЯГІРОЎ

У ДЗЕЯННІ —
ДЭТЭКТАР
ХЛУСНІ

СТАР. 5

ТУТ І ЦЯПЕР

СЛОНИМСКАЕ
БЕСПРАЦОЎЕ

СТАР. 7

“ЗАЛАТЫ” ДЫПЛОМ

БЕЛАРУСКАЯ ГАЗЕТА

22.07-28.07.2009 г.

для пачатку трэба стаць беларусам

На днях у Мінску прайшоў V з’езд беларусаў свету, на які прыйшлі даволі высокапастаўленыя прадстаўнікі ўлады і які не палічыў мэтазгодным прывітаць кіраўнік дзяржавы.

“СЛАВЯНСКІ БАЗАР” ПА-ЗА КАНКУРЭНЦЫЯЙ

Амаль у тыя ж дні, калі праходзіў з’езд, адбываўся чарговы “Славянскі базар”. Нягледзячы на “жесточайшы” крызіс, знайшліся грошы і на “зорных” гасцей, і на шматлікія імпрэзы і канцэрты, і яшчэ шмат на што.

Аляксандр Лукашэнка адправіў віншавальную тэлеграму ў адрас усіх дзеючых асоб “базару”.

На адрас з’езда беларусаў свету ён не сказаў нічога. Да апошняга арганізатары з’езда не ведалі, дзе яны будуць праводзіць сваё мерапрыемства. А дзяржава не палічыла мэтазгодным выдзяліць на яго ні капейкі. Усе расходы ўзялі на сябе заўзятары Беларускай краіны, так і па-за яе межамі.

Праўда, у адрозненне ад апошніх трох аналагічных з’ездаў на апошні прыйшлі міністр культуры, намеснік міністра эканомікі, упаўнаважаны па справах рэлігій і нацыянальнасцей. Больш за тое, у рэпартажах на дзяржаўных тэлеканалах і ў артыкулах праўладных газет у адносінах

Алена Макоўская паказала сябе не толькі прыгожай жанчынай, але і руплівым кіраўніком.

да з’езда прываліравалі станоўчыя ацэнкі. Нават асобныя незалежныя аналітыкі паспяхаліся назваць падзею, што адбылася, “прарывам у галіне абароны Беларускай краіны”.

ЦІ ТАК ЯНО НА САМАЙ СПРАВЕ?

Адразу заўважым, што першы з’езд беларусаў свету, яшчэ да Лукашэнкі, быў куды больш прадстаўнічы за мінулы. У ім прынялі ўдзел тагачасная першая асоба дзяржавы, спікер

Вярхоўнага Савета Станіслаў Шушкевіч, віцэ-прэм’ер Міхаіл Дзямчук, шэраг міністраў. Усяго ўдзельнікаў налічвалася дзесьці пад тысячу (для параўнання: на апошнім з’ездзе іх было толькі каля двухсот). Канечне, гэта вельмі добра, што міністр культуры сам размаўляе на роднай мове і збіраецца дамагчыся гэтага ад сваіх падначаленых. Што збіраюцца прыняць пашпарт беларусаў. Што ўжо цяпер прадумваецца будучы закон аб беларусах за межамі.

Ужо абраны кіраўнік “Бацькаўшчыны” Алена Макоўская таксама адзначыла пэўны прагрэс у наладжванні паўнаwartасных стасункаў дзяржавы з беларусамі за межамі: “Я лічу лагічным і заканамерным, што мы нарэшце былі пачуты і

Працяг на стар. 3

SOS!

Цэны на прадукты ў Мінску ў студзені-чэрвені ў сярэднім выраслі на 18,5% у параўнанні з леташнімі.

КОШТ ЖЫЦЦЯ - ПЛЮС 20-30%

У тым ліку на муку — больш чым на 30%, малочныя прадукты — на 24,5%, рыбныя і каўбасныя вырабы — на 23%, крупы і макарону — на 22%, мяса і хлеб — на 20%, алкаголь і сыры — амаль на 15%, масла — на 10%. А вось цэны на алей знізіліся на 20%.

Бульба падаражэла на 25%, агародніна патаннела на 2%. Садавіна падаражэла амаль на 16%.

Нехарчовыя тавары за паўгода падаражэлі на 18-27%, у тым ліку медыкаменты, парфума, касметыка, мыйныя сродкі, будаўнічыя матэрыялы, тытунёвыя і ювелірныя вырабы, мотавелатэхніка, друкаваныя выданні, шпалеры.

На 27% падаражэлі турыстычныя паслугі, астатнія платныя паслугі — амаль на 15-20 (у тым ліку транспарт і камуналка).

Наколькі выраслі пенсіі, заробкі і іншыя даходы беларусаў, кожны ведае па сваёй кішэні. Менавіта таму большасць не жыве, а выжывае...

АЛЕСЬ СВЯТЛАНІЧ

ДАСЬЕ “ТІЦ”

Алена Макоўская нарадзілася ў 1972 годзе ў Кобрыне. Скончыла Лінгвістычны ўніверсітэт і Акадэмію кіравання пры Савеце Міністраў. Адразу пасля атрымання вышэйшай адукацыі, у 1994 годзе, прыйшла працаваць у ЗБС “Бацькаўшчына”. На трэцім з’ездзе беларусаў свету ў 2001 годзе абрана на пасаду старшыні рады міжнароднага грамадскага аб’яднання ЗБС “Бацькаўшчына”. Ад ліпеня 2009 года — старшыня арганізацыі.

ЦІ ЖАДАЕЦЕ ВЫ ПРЫНЯЦЬ УДЗЕЛ У ПРЫВАТЫЗАЦЫІ?

**УЛАДЗІМІР МАЦКЕВІЧ,
ФІЛОСАФ:**
“НЕ ТРЭБА ПАЛОХАЦЬ
ЛЮДЗЕЙ
АБРАМОВІЧАМІ”.

— Сапраўдная прыватызацыя даўно патрэбна. Гэта тычыцца бацькоўскага лецішча. І памяшканняў, і офісаў, і інтэлектуальнай уласнасці таксама, шчыра кажучы. Прыватызацыя мае шмат аспектаў. Гэта не тое, што казалі крытыкі постсавецкай прыватызацыі “паводле Чубайса”. Прыватызацыя вельмі важная. Гэта вельмі патрэбны на сённяшні дзень працэс, які трэба ўжо нарэшце пачаць.

Што да мяне, то ў маёй сям’і няма грошай на прыватызацыю нейкіх прадпрыемстваў ці там зямлі. Але ж змена тыпу ўласнасці (нават той, якой я валодаю) — гэта таксама прызнанне маіх уласных правоў. Давайце не палохаць людзей Абрамовічамі. Заводы, як правіла, прыватызуюцца праз акцыянерную форму ўласнасці, і кожны чалавек, па ідэі, можа ў гэтым удзельнічаць. Калі прыватызацыя дойдзе да магутных прадпрыемстваў індустрыі, то неабходна, каб з’явіўся другасны рынак каштоўных папер, якія любы жадаючы мог бы купіць, а не траціць грошы на пакупку долараў у абменніках.

ЯРСЛАЎ РАМАНЧУК, ЭКАНАМІСТ:
“СПРАВДЛІВАЯ ПРЫВАТЫЗАЦЫЯ БЫВАЕ”.

— Безумоўна, я хацеў бы паўдзельнічаць у прыватызацыі, але не ў якасці чалавека, які купляе беларускія акцыі (гэта вельмі рызыкаўная рэч), а ў якасці таго, хто плануе закон аб прыватызацыі і можа яго рэалізоўваць. Такім чынам, я б гарантаваў, што прыватызацыя будзе справядлівай і людзі атрымаюць грошы, калі будуць выходзіць на пенсію. І што не будзе ў нас пятнаццаці тысяч мільянераў і дзвесце алігархаў, якія павядуць краіну па шляху карупцыі, бюракратызацыі і планавасці. А тое, што сёння прапануе ўрад у якасці прававой асновы прыватызацыі, безумоўна, не можа нас задавальняць, бо з’яўляецца, па сутнасці, паўтарэннем негатыўнага досведу Расіі і Украіны. Справядлівая прыватызацыя бывае тады, калі людзі, якія яе ажыццяўляюць, не залежаць ад выканаўчай улады і ад ціску прэзідэнта і прэм’ера; калі яна праводзіцца вельмі празрыста, і ёсць дэталёва прапісаныя працэдурны, узгодненыя ўсімі ўдзельнікамі гэтага працэсу.

АЎТАРЫТЭТНА

Урад Беларусі ўнёс ААТ “Белінвестбанк” і ААТ “Белпрамбудбанк” (БПС-Банк) — два з чатырох найбуйнейшых беларускіх банкаў з дамінуючым дзяржаўным капіталам — у спіс акцыянерных таварыстваў, у якіх дзяржава прадае свае акцыі да 2010 года. Некаторыя незалежныя эксперты палічылі гэты крок урада праймай рэальных намераў нарэшце правесці прыватызацыю буйных прадпрыемстваў краіны.

У нас быццам бы сваіх чубайсаў не прадбачыцца, але...

**ВАСІЛЬ БАРДЫШАЎ,
ЮРЫСТ:**
“НЕ ТРЭБА БЛЫТАЦЬ
ПРЫВАТЫЗАЦЫЮ І
КРАДЗЁЖ”.

— Я не буду прымаць удзел у прыватызацыі, бо яе не будзе. Прыватызацыя — гэта частка свабоднай эканомікі, якой тут не было і пры гэтым рэжыме не будзе. Можна чакаць, што нейкія кавалкі пад прымусам МВФ будуць камусьці аддадзены. Нейкія кавалкі будуць парваны паміж сваімі, унутры сваёй шобы. Ва ўсіх гэтых словах, якія зараз вымаўляюцца нашымі чыноўнікамі (“прыватызацыя”, “свабодная эканоміка”, “інвестыцыі”) ёсць адно ключавое — гэта свабода. А вось свабоды пакуль чакаць не выпадае.

ЛЁЛІК УШКІН, ЖУРНАЛІСТ:
“НАС ДА ПРЫВАТЫЗАЦЫІ НЕ ДАПУСЦАЦЬ”.

— Я шмат чаго хачу прыватызаваць. Асабліва мне падабаецца Палац Рэспублікі. Зразумела, што ніхто з грамадзян Беларусі не будзе прымаць удзел у гэтым працэсе. Будзе, хутчэй за ўсё, створана нейкая цікавая схема, падобная да казахскай або ўкраінскай, калі праз падстаўныя кампаніі дзяржаўныя чыноўнікі дзяржаўную ўласнасць пакідалі сабе.

АДАМ ГЛОБУС, ЛІТАРАТАР І ВЫДАВЕЦ:
“АСНОЎНАЕ ПЫТАННЕ — ГЭТА ЗЯМЛЯ”.

— У мяне была мара вярнуць хаця б сваё, тое, што належала майму дзеду ў Заходняй Беларусі. Я вельмі хацеў у свой час вярнуць зямлю менавіта ў тых межах. Але потым прыйшоў да высновы, што свет мяняецца, і гаспадарка мяняецца. І я ўжо не хацеў бы ў тых межах атрымаць спадчыну. Ёсць такі выраз: “грошы знойдуць гаспадара”. Так і зямля, і заводы. Калі іх адпускаць паціху, яны будуць шукаць правільнага гаспадара. А гэтае “падзяліць і ўсім раздаць” мы праходзілі з бальшавікамі. Не атрымалася. Таму працэс гэты марудны, але ў нас ён абавязкова павінен быць. Заводы трэба аддаваць тым, хто можа імі карыстацца.

Мяне больш хваляюць законы пра зямлю. Ці будзе яна ў нас прадавацца? Гэта асноўнае пытанне.

АЛЕСЬ МІХАЛЕВІЧ, ПАЛІТЫК:
“ПЕРШАСНАЕ ЗНАЧЭННЕ ПРЫВАТЫЗАЦЫІ — ЭФЕКТЫўНАЕ КІРАВАННЕ”.

— Гэтая прыватызацыя будзе альбо для сваіх, альбо для замежных партнёраў — для тых замежных карпарацый, якія маюць дастатковую колькасць грошай. Зразумела, што простыя грамадзяне ў гэтым працэсе ніяк не здолеюць паўдзельнічаць. А ўвогуле, справядлівай прыватызацыі не бывае.

Заканчэнне.
Пачатак на стар. 1

да нас прыйшоў міністр культуры, упаўнаважаны па справах рэлігій і нацыянальнасцей. Мы спадзяёмся, што па тых пытаннях, якія былі агучаны на з'ездзе, будучы прыняты канструктыўныя рашэнні".

Вось толькі ў якой ступені будучы прыняты гэтыя рашэнні, і ці будучы прыняты ўвогуле?

Колішні кіраўнік Згуртавання беларусаў свету "Бацькаўшчына", акадэмік Нацыянальнай Акадэміі навук **Радзім Гарэцкі** спецыяльна для "Тут і цяпер" наступным чынам пракаменціраваў апошнія крокі ўлад насустрач згаданаму грамадскаму аб'яднанню: "Пакуль можна канстатаваць, што гэтыя высілкі мізэрныя. Улада толькі **прадэкламавала** свой намер нешта рабіць у напрамку падтрымкі нашых землякоў за мяжой. Між тым іх патэнцыял дагэтуль аб'ектыўна не ацэнены. Беларусы ў іншых краінах маглі б значна дапамагчы сённяшняй Беларусі і ў палітычным, і ў эканамічным планах. Але гэтыя беларусы па-ранейшаму чакаюць абсалютна празрыстага і яснага сігнала ад нашых улад аб тым, што Беларусь і Беларуска-шчына з'яўляюцца галоўнымі каштоўнасцямі сённяшняй дзяржавы і што наша мова не будзе загнаная ў поўную рэзервацыю, а атрымае развіццё і падтрымку. Пакуль гэтага няма і, шчыра кажучы, асабліва не прадбачыцца".

НЕ ВЕДАЕМ, У ЯКОЙ КРАІНЕ ЖЫВЁМ

Шматпаважаны акадэмік і беларусіст мае рацыю.

Леанід Гуляка хоць і прый-

ДЛЯ ПАЧАТКУ ТРЭБА СТАЦЬ БЕЛАРУСАМ

шоў на з'езд, але неаднаразова падкрэсліваў, што "нарэшце беларусы замежжа могуць на ўласныя вочы пабачыць, што на самай справе робіцца на іх Радзіме". Маўляў, няма чаго прыслухоўвацца да розных "варожых галасоў", якія тыражуюць усялякія выдумкі і небыліцы пра сённяшнюю Беларусь.

А прадстаўніца Міністэрства адукацыі ўвогуле заявіла, што "праблем з беларускамоўнай адукацыяй" у краіне не існуе...

Вядомы паэт Генадзь Бураўкін з гэтай нагоды слухна заўважыў: пэўна, гэтая жанчына не ведае, у якой краіне яна жыве.

І так шмат па якіх пазіцыях.

Асабіста я не помню, каб за апошнія 15 гадоў нейкі высокапастаўлены чыноўнік публічна выказваўся па-беларуску.

А вось пасол Швецыі ў Беларусі Стэфан Эрыксан за 3 гады вывучыў беларускую мову амаль што дасканала, чым служыць нямым дакорам не толькі для айчынага чынавенства, але і для большасці шараговых беларусаў. Яшчэ

ён выказаў вельмі важную думку: "Перш чым пачуваць сябе еўрапейцам, для пачатку трэба стаць беларусам".

Канечне, з аднаго боку некай крыўдна чуць падобнае з вуснаў іншаземца, з другога — супраць праўды не папрэш! Лепш проста рабіць неабходныя высновы. У гэтым плане падаецца вельмі паказальнай пазіцыя старшыні Таварыства беларускай мовы (ТБМ) **Алега Трусава**, які ўвесь час займаецца не распрацоўкай эфемерных планаў захопу ўлады, а са сваімі паплечнікамі ладзіць шматлікія мерапры-

ТОЛЬКІ ЛІЧБЫ

Па-за межамі Беларусі пражывае больш за 2,4 мільёны беларусаў:

ЗША і Канада —

750 000-900 000;

Расія — каля 800 000;

Украіна — 280 000;

Ізраіль — 130 000;

Казахстан — 100 000;

Літва — 50 000;

Аўстралія,

Малдова

і Эстонія — па 20 000;

Польшча — 15 000;

Аргенціна

і Вялікабрытанія — па 7 000.

емствы ў абарону беларускай мовы, гісторыі і культуры ў цэлым.

Беларусы замежжа павінны бачыць, што іх Бацькаўшчына сапраўды хоча стаць Бацькаўшчынай у поўным сэнсе гэтага слова.

Зразумела, што абвешчаная ва ўсіх галінах грамадска-палітычнага і эканамічнага жыцця лібералізацыя больш нагадвае нейкую гульню, але калі ў сённяшніх умовах нешта карыснае можна зрабіць для Беларуска-шчыны, то чаму б і не?

ВІКТАР АЛЯШКЕВІЧ

Павел Латушка сапраўды хоча перавесці Мінкульт на мову. Вось толькі ці дадуць яму гэта зрабіць?

МІНКУЛЬТ ПЕРАВОДЗІЦЬ СПРАВАВОДСТВА НА БЕЛАРУСКУЮ МОВУ

Новы міністр культуры Беларусі Павел Латушка «не ўяўляе Міністэрства культуры без беларускай мовы». Аб гэтым ён заявіў, калі адказваў на пытанні дэлегатаў V з'езда беларусаў свету, што прайшоў 18-19 ліпеня ў Мінскім міжнародным адукацыйным цэнтры.

Латушка быў прызначаны на пасаду міністра культуры

4 чэрвеня ўказам прэзідэнта. Дагэтуль ён займаў пасаду пасла Беларусі ў Польшчы.

Паводле слоў міністра, асабіста для яго "беларуская мова з'яўляецца прыярытэтай".

"У асноўным у Міністэрстве культуры мы будзем весці справаводства на беларускай мове і такім чынам пастараемся падаваць прыклад астатнім міністэрствам і ведамствам",

— сказаў Латушка.

Пры гэтым ён заявіў, што не лічыць магчымым наданне беларускай мове статусу адзінай дзяржаўнай мовы. "Гэтае пытанне не рэвалюцыйнае. Мы павінны паступова прыходзіць да таго, каб беларуская мова стала асноўнай мовай зносінаў. Загадам такія пытанні не вырашаюцца", — пераканававаў міністр.

Дзяржаўная прапаганда асвойвае новыя прасторы. Днямі ў Мінску адбыўся незвычайны фэст байкераў. Незвычайны таму, што, па-першае, ён быў прысвечаны 65-годдзю вызвалення Беларусі, а па-другое — калону матацыклістаў нейкі час ачольвалі два Лукашэнкі.

Хто небудзь можа патлумачыць, якое дачыненне байкерскі фэст мае да падзей Вялікай Айчыннай вайны? Хіба што ягонны ўдзельнікі часам нагадваюць жаўнераў тых часоў. Але, па праўдзе кажучы, нямецкіх, а не савецкіх.

Да таго ж сама ідэя сустрачае кіраўніка дзяржавы з байкерамі выглядае плагіятам. Толькі што расійскі прэм'ер-міністр Уладзімір Пуцін бавіў час з чальцамі клуба "Начныя ваўкі" і на табе — па ягонай сцэжцы пайшоў Лукашэнка.

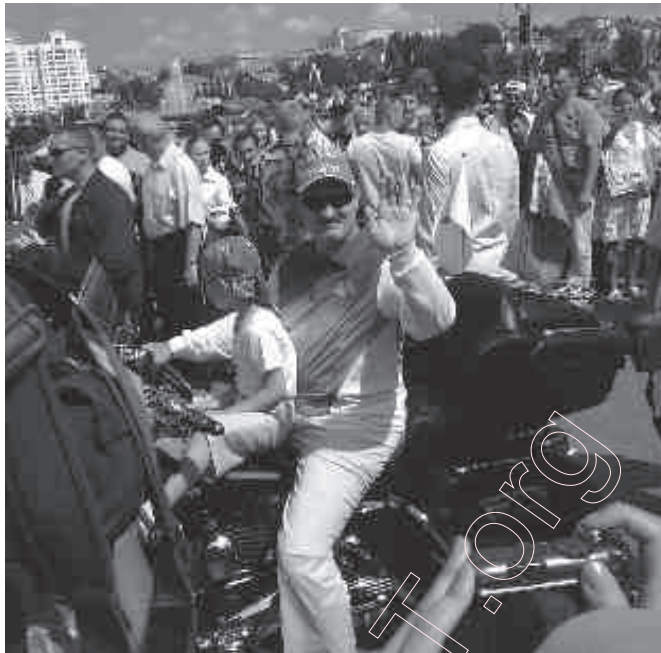
Праўда, Пуцін не дадумаўся да таго, каб пасадзіць на бензбак перад сабой дзіця. Такім чынам, кіраўнік Беларусі груба парушыў правілы дарожнага руху (не кажучы ўжо пра тое, што і стары, і малы Лукашэнкі ехалі без шлемаў).

Між іншым, парушэнне засведчыла загадчыца аддзела агітацыі і прапаганды мінскай дзяржаўтаінспекцыі Жанна Тройна. Да яе патэлефанавалі журналісты "Харты-97", якія спыталіся аб тым, якія правілы дарожнага руху парушае кіроўца, што раз'язджае на матацыкле без шлема і з дзіцем на бензабаку. Супрацоўніца ДАІ сюжэта пра "подзвігі" Лукашэнкі, відаць, не бачыла, таму, не заўважыўшы падвоху, адказала: "Без шлема? Да вы што?! Конечно, нарушение. И речи

Як і ўсё геніяльнае, выйсце аказалася надзвычай лёгкай. У Круглянскім раёне Магілёўскай вобласці практычна няма прадпрыемстваў, а ўсё сельскае насельніцтва тут аб'яднана ў адзін калгас (гэта не жарт, а праўда).

Раённыя ўстановы і арганізацыі ўтрымліваюцца за кошт бюджэту альбо залежаць ад райвыканкама праз іншыя механізмы ўплыву. Бюджэт "кульгае". Калгаснікі завіхаюцца на фермах, дзе шырацца праблемы з рэалізацыяй малака, і, як заўсёды, змагаюцца ў полі з "неспры-

ХАКЕЙ, "ХАРЛЕЙ" І ЮБІЛЕЙ

Куды мы даездзем на "Харлеі" з Лукашэнкамі — Аляксандрам і Мікалаем?

никакой быть не может. Что касается перевозки детей, то запрещается перевозить детей до двенадцатилет на переднем сиденье легкового автомобиля при отсутствии специального детского удерживающего устройства (сиденья), а также на заднем сиденье мотоцикла. Везить ребенка в мотоцикле можно только в коляске. Спереди вообще нельзя — там же нет сиденья.

Оба эти нарушения наказываются штрафом. За езду без шлема — штраф до одной базовой величины, нарушение правил перевозки пассажиров — штраф от одной до 5 базовых величин".

Аднак Лукашэнка не толькі не быў аштрафаваны. Пра ягоную паездку на матацыкле дзяржаўныя тэлеканалы распавядалі з захапленнем. Фактычна на ўсю краіну рэкламавалася ігнараванне правілаў дарожнага руху. Таму нядзіўна, калі ў Лукашэнкі знойдуцца паслядоўнікі. Далібог, захапленне кіраўніка дзяржавы хакеем прыносіць менш шкоды, чым "Харлеем" (дарэчы, чаму не на айчынным матацыкле? Якая была б рэклама прадукцыі мінскага мотавелазавода!).

Цікавы таксама другі аспект усёй гэтай гісторыі. Уявіць сабе Лукашэнку на байкерскім фэсце яшчэ год таму

было немагчыма. Чаму раптам ён з'явіўся на нязвыклым для сябе мерапрыемстве?

Справа ў тым, што ў эканоміцы ганарыцца асабліва няма чым. Экспарт за першае паўгоддзе ляснуўся амаль напалову. Дзяржаўная запазычанасць наадварот павялічылася больш, чым удвая. Пра абяцанкі давесці сярэдні заробак у 2010 годзе да 700 долараў улады ўжо нават не згадваюць. І гэтак далей.

Таму цяпер неабходна любымі сродкамі адцягнуць увагу грамадства ад эканамічных праблем — напрыклад, кампенсавачь недахоп хлеба відовішчамі. Што і робіць Лукашэнка. Ягоны сумесны выступ з байкерамі, няма сумневу, будзе абмяркоўвацца яшчэ доўга.

Тым часам 20 ліпеня краіна адзначыла невясёлы юбілей — 15 гадоў "пазбаўлення волі". За гэты прызмерна працяглы час свайго прэзідэнцтва Лукашэнка вызначыўся шматлікімі экстравагантнымі ўчынкамі, параўнальна з якімі ўдзел у байкерскім фэсце — нявартая ўвагі драбязя.

Тое, што Лукашэнку не хапіла 15 год, каб справамі давесці сваю кампетэнтнасць, і цяпер ён штучна імкнецца павысіць рэйтынг сумніўнымі піяр-акцыямі — таксама красамоўны вынік. Але ад праблем не з'едзеш ні на "Харлеі", ні на 600-м "Мерсэдэсе". Эканоміка адрозна ад дзяржаўтаінспекцыі памылак не даруе. І плаціць па рахунках дзявядзецца досыць хутка.

ВАЛЯНЦІН СЫЧ

ВЫЙСЦЕ З КРЫЗІСУ

яльным надвор'ем". Установы і арганізацыі працуюць ва ўсё больш напружанай фінансавай сітуацыі. А ўвогуле круглянскі народ усё выразней выказвае незадаволенасць жыццём.

У райвыканкаме вырашылі, што лепшае лякарства ад турбот і беднага бюджэту — праца. Праца бясплатная, калектыўная, дружная. Праца на агульную карысць.

І вось згодна з рашэннем райвыканкама ад 17 ліпеня ў раёне сапраўды адбыўся

масавы выратавальна-патрыятычны і антыкрызісны "День безвозмездного труда", альбо, па-нашаму, "Дзень бясплатнай працы". Усе без аплаты працавалі на сваіх рабочых месцах або на добраўпарадкаванні вытворчай і сумежнай тэрыторыі. Выручаныя за гэты дзень сродкі да 25 ліпеня павінны быць пералічаны на рахунак райвыканкама.

Дамагчыся ў райвыканкаме больш дэталёвай і поўнай інфармацыі пра такое вына-

ходніцтва на ніве змагання з сусветным крызісам ці хаця б даведацца пра канкрэтныя вынікі "дня бясплатнай працы", шчыра прызнаемся, нам не ўдалося. Як заўсёды ў такіх выпадках, ніхто з ніжэйшых раённых інстанцый не ўпаўнаважаны гаварыць "ад імя ўсяго раёна", а старшыня райвыканкама, спадар Веташкін, таксама, як гэта звычайна водзіцца, "часова недасягальны".

Што ж тычыцца рэакцыі шараговых людзей, то сустраць чалавека, задаволенага новаўвядзеннем райвыканкама, нам не пашчасціла.

ІВАН БАРЫСАЎ

НОВАЯ “КЛЕТКА” ДЛЯ СНЯГІРОЎ

З АРХІВА

Нагадаем, што напрыканцы траўня гэтага года злачынцы абакралі катэдж былога пракурора Снегіра. Дом знаходзіцца недалёка ад Цнянскага вадасховішча.

Пра тое, што ў катэджы быў нехта чужы, першым даведаўся сын Снегіра Вадзім, які разам з сябрам прыехаў паглядзець на тое, як ахоўваецца дом.

“Па рашэнні следства 15 траўня катэдж быў перададзены на захоўванне адміністрацыі Савецкага раёна, у прыватнасці ЖЭСу № 68, — распавёў Вадзім журналістам. — 3 таго самага часу, як катэдж быў апячатаны, там ніхто не быў. Я ехаў з сябрам побач і проста вырашыў паглядзець, як ахоўваецца дом, і ўбачыў, што вароты ўзламаныя. Зразумела, выклікаў міліцыю.

Варта адзначыць, што раней у двары быў сабака, але калі катэдж арыштавалі, нас напасілі сабаку

СЛОЎНІК

Апытанне з выкарыстаннем паліграфа ўяўляе сабой гутарку з чалавекам, якая праводзіцца па адмысловых метадыках. Падчас гутаркі фіксуюцца псіхафізіялагічныя параметры і рэакцыі з наступнай ацэнкай эмацыянальнай напругі на прад’яўлены вербальныя і невербальныя раздражняльнікі.

АФІЦЫЙНА

ПАЛІГРАФ НІЧОГА НЕ ДАКАЗВАЕ?

Прыкладна год таму былі міністр унутраных спраў Беларусі Уладзімір Навумаў зацвердзіў інструкцыю аб парадку правядзення апытання грамадзян з выкарыстаннем паліграфа (у народзе гэты прыбор завуць «дэтэктарам хлусні»).

Як напісана ў інструкцыі, падчас апытання павінен выкарыстоўвацца паліграф, “які не наносіць шкоды жыццю і здароўю чалавека, а таксама навакольнаму асяроддзю”.

Апытанне з выкарыстаннем паліграфа можа прымяняцца ў двух выпадках: у рамках правядзення аператыўна-вышуковых мерапрыемстваў, а таксама падчас адбору на службу ў органы ўнутраных спраў.

У інструкцыі, узгодненай з генпракурорам Беларусі **Рыгорам Васілевічам**, напісана:

Днямі сына былога пракурора Мінскай вобласці Міхаіла Снегіра дапыталі на дэтэктары хлусні. Вадзім Снягір адказваў на пытанні, якія тычыліся крадзяжу з катэджа, да будаўніцтва якога меў дачыненне ягоны бацька.

забраць... Катэдж нікім не ахоўваўся.

Прыехаўшы, міліцыянеры сталі высвятляць, хто я такі і чаму патэлефанаваў у міліцыю. Мне прыйшлося доўга тлумачыць, што мой бацька меў дачыненне да будаўніцтва гэтага дома і я проста выканаў свой грамадзянскі абавязак, выклікаўшы міліцыю”.

Па словах Вадзіма Снегіра, з дома вынеслі сантэхніку, газавы кацёл, дзверы, пачалі здымаць вокны.

Сын экс-пракурора Міншчыны гаворыць, што ў доме міліцыя знайшла адпечаткі нечых пальцаў, таксама быў зафіксаваны след ад абутку.

“Некаторыя выказваюць версію аб тым, што гэты крадзёж найперш быў выгадны нам самім, — гаворыць Вадзім Снягір. — Але я не магу зразумець, якая нам ад гэтага выгада. Нам і так праблем хапае...”

Праз некалькі дзён у РУУС Савецкага раёна Мінска паведамілі, што будуць адпрацоўваць дзве версіі — крадзёж і інсцэніроўку крадзяжу.

“У гэтым няма нічога выключнага, — адзначылі супрацоўнікі РУУС. — Так расследуюцца ўсе падобныя злачынствы. Як паказвае

ДАРЭЧЫ

Як стала вядома **нашаму выданню**, 26 ліпеня заканчваецца тэрмін расследавання справы аб крадзяжы з катэджа Міхаіла Снегіра. Бліжэйшымі днямі следчыя павінны будуць вызначыць: працягваць тэрміны папярэдняга расследавання альбо прыпыняць справу.

практыка, да 50 адсоткаў заўяўнікаў аб падобных злачынствах гавораць не тое, што адбылося насамрэч”.

З ПЕРШЫХ ВУСНАЎ

Вадзім Снягір распавёў выданню “**Тут і цяпер**”, што працэдура тэсціравання на дэтэктары хлусні заняла няшмат часу.

“З маім сябрам размаўлялі крыху больш, а мы справіліся прыкладна хвілін за 10-15, — гаворыць Вадзім. — Я хадзіў адзін, без адваката. Дый чым там дапаможа адвакат? Пытанні сфармуляваны так, што на іх трэба даваць кароткі адказ: “так”, “не” ці “не ведаю”. Пры жаданні можна было нешта ўдакладніць. Ніякіх прэтэнзій да супрацоўнікаў, якія праводзілі гэтую працэдуру, няма: усё было спакойна, добраахвотна.

“Апытанне пры правядзенні аператыўна-вышуковых мерапрыемстваў служыць для вылучэння следча-аператыўных версій і распрацоўкі аптымальных варыянтаў дзеянняў па іх праверцы”.

Варта запомніць, што апытанне на “дэтэктары хлусні” праводзіцца толькі з добраахвотнага дазволу чалавека. А падчас “гутарак пад паліграф” можна ў любы момант адмовіцца ад такой спецыфічнай “размовы па душах”.

Матэрыялы апытання павінны захоўвацца на працягу трох гадоў у падраздзяленні, якое яго праводзіла.

Вынікі апытання маюць імавернасны характар.

Інфармацыя, атрыманая ў ходзе апытання з ужываннем паліграфа, не можа выкарыстоўвацца ў якасці доказаў.

Міхаіл Снягір па-ранейшаму перакананы ў сваёй праваце

Па гэтай справе я праходжу як сведка. І па папярэдніх выніках тэста я быццам бы не маю ніякага дачынення да таго, што адбылося ў катэджы. Хаця я асабіста гэта ведаў і без размовы пад запіс дэтэктара хлусні (усміхаецца).

Наколькі я зразумеў, вынікі тэста на дэтэктары хлусні могуць выкарыстоўвацца як дадатковыя доказы па справе.

Перад тым як распачаць тэсціраванне, мяне папярэдзілі, што я ў любы момант магу адмовіцца ад названай працэдуры і што ўвогуле гэта справа дабраахвотная. Але я сам для сабе вырашыў: мне няма чаго хаваць ад следчых, дык чаго адмаўляцца? Калі адмовіўся, могуць пайсці розныя размовы, і гэтак далей. Наша сям’я зацікаўлена ў супрацоўніцтве са следствам, хоча, каб як мага хутчэй знайшлі тых, хто гаспадарнічаў у доме, які дапамагаў будаваць бацька”.

Вадзім Снягір не ведае, каго яшчэ дапытвалі ў якасці сведак альбо падазроных па гэтай справе.

“Нас не знаёмяць з матэрыяламі аб тым, які ідзе следства. І многіх папер, якія маглі б унесці яснасць у тым ліку і ў гэтую справу, у нас, на жаль, няма”, — кажа сын былога пракурора Мінскай вобласці.

Таксама Вадзім Снягір не мае інфармацыі пра тое, ці выстаўлена сёння побач з арыштаваным катэджам ахова.

“Я туды больш не езджу, каб у следчых раптам не ўзнікла нейкіх дадатковых пытанняў”, — адказаў Вадзім Міхайлавіч.

ІРЫНА УЦЮРЫНА, спецыяльна для svabodaby.net.

ВАРОН УСІХ ... ПАЕЛІ

Думаю, ніхто не стане спрацацца з тым, што найлепшы адпачынак бывае на прыродзе. Праўда, калі гэта не вандроўка з намётам кудысьці далёка ад цывілізацыі, то да прыроды няблага дабавіць і пэўны сервіс. Пажадана якасны. І калі з першым, то бок з прыродай, у Беларусі ўсё цудоўна, то над другім яшчэ працаваць і працаваць. Таму і не дзіўна, што многія беларусы імкнуцца адпачываць за мяжой. Зрэшты, адпачынак, асабліва летні, — самы лепшы час для вандровак і наведвання розных заморскіх краёў. Ці не вельмі заморскіх. Адпачынак у суседніх краінах, напрыклад, мае свае перавагі: дабірацца адносна недалёка і нядорага.

Цягам года беларусы — з тых, хто мае магчымасць ці жаданне наведаць Літву — ездзяць у Вільню. Летам жа большасць з іх імкнецца ў Палангу. Тыя, хто ездзіць туды за шумнай "тусоўкай" на Басанавічаўс уначы, далей могуць не чытаць — я хачу распавесці пра іншы від адпачынку на Балтыцы.

Гаворка пра Куршскую касу. Дакладней, пра самае вялікае мястэчка літоўскай часткі касы — Ніды. (Акрамя яе ёсць яшчэ Прэйла, Пярвалка, Йодкранце, Смільціне.)

Ніда — сапраўднае месца для адпачынку душы. Прыроды тут значна болей, чым людзей, і апошнія ніколі не спрабуюць давесці сваю перавагу над ёй, напрыклад, з дапамогай дынамікаў. Тут нават вароны не парушаюць цішыню. Праўда, не таму, што выхаваныя такія, а проста іх амаль усіх...з'елі. Пра ролю гэтай птушкі ў рыбацкім жыцці маляўніча распавядае вітрына ў раздзеле "Промыслы" музея Ніды і наваколя. Жыхары касы лавілі варон сеткамі, а пасля адным разлічаным укусам птушкалоў-адмысловец пазбаўляў варону жыцця. Кож-

КОШТЫ НА ЖЫЛЛЁ Ў НІДЗЕ (ЧЭРВЕНЬ — ЖНІВЕНЬ)

Гасцініца (двухмесны аднапакаёвы апартамент з невялічкай кухняй)	120–260 LT за ноч
Гасцявы дом (двухмесны пакой з балконам; кухня, тэраса, гасцёўня – агульныя на 3 пакоі)	100–250 LT
Віла (ўвесь дом: 3 пакоі – 6 чалавек)	500–650 LT
Кватэра (аднапакаёвая, на 3-х)	100–200 LT
Пакой	80–130 LT

ны ўкус запіваўся глытком гарэлка. Далей усё проста: птушак скубілі і салілі ў бочках. Атрымлівалася, Кажуць, няблага.

ЭКАЛАГІЧНЫЯ ПАВУКІ

Жадаючы глыбей спасцігнуць душу мястэчка, вы абавязкова трапіце на мясцовыя могілкі каля Нідскай кіркі, пабудаванай ў 1888 годзе. З 1966 па 1988 у кірсе знаходзіўся музей гісторыі Куршскай касы, а ў 1988 годзе яе вярнулі вернікам, і цяпер у храме праходзяць службы пратэстантаў і каталікоў. Там яшчэ можна паслухаць канцэрты арганнай і камернай музыкі.

Працягам культурнай праграмы можа стаць наведванне музея Томаса Мана. У 1930 годзе, атрымаўшы Нобелеўс-

ЗАБАВЫ

- Сплаваць на карабліку да расійскай мяжы (працягласць падарожжа - 1 гадзіна) - 20 LT
- Дзіцячы электрамабіль (10 хв) - 5 LT
- Скокі на батуте (10 хв) - 5 LT

1 LT = 0,3 ЕЎРА = 1 160 РУБ.

кую прэмію за раман "Будэнброкі", пісьменнік збудаваў сабе тут вілу (гэта была першая прыватная віла) і жыў там з 1930 па 1932 год.

Калі спрабаваць характарызаваць Ніды некалькімі словамі, то гэта — цішыня, чысціня, і... немцы. Пра першае ўжо казала. Што да чысціні, то Нідскі пляж адпавядае знаку якасці "Блакитны сцяг". З чысцінёй, дарэчы, звязана цікавая гісторыя. Гуляючы па Нідзе, звярнулі ўвагу на вялікую колькасць павуціння (і павукоў, адпаведна. Праўда, да апошніх я старалася не вельмі прыглядацца). Асабліва ўразлілі невялічкія хвой ў чалавечы рост прыкладна, скрозь захутаныя серабрыстай павуцінай, як маладая ў вэлюм. Запыталіся ў мясцовага жыхара, ці ёсць якое тлумачэнне такой колькасці павукоў. Ён падумаў,

Томас Ман быў вельмі задаволены сваёй вілай

падумаў і адказаў, паціснуўшы плячыма: "Экалогія..."

ЯК ЖА БЕЗ НЕМЦАЎ

Што да немцаў, то гэта асноўныя турысты ў Нідзе. І не дзіўна, бо ўся гісторыя Ніды звязана з імі. Першыя згадкі пра яе з'яўляюцца ў хроніках Тэўтонскага ордэна і адносяцца да 1429 і 1497 гадоў. Праўда, Ніды тых часоў знаходзілася ў двух кіламетрах ад цяперашняй. З-за пагрозы, якую ўяўлялі сабой блукаючыя выдмы, пасёлак быў перанесены на цяперашняе месца. Да 1945 года Ніды ўваходзіла ў склад Усходняй Прусіі. І цяпер Ніды — гэта скрозь немцы. Раніцай яны стройнымі шэрагамі ідуць на снеданне, пасля адны адпраўляюцца на прагулку ці экскурсію, іншыя катаюцца на веласіпеды, якія проста можна ўзяць на пракат прыблізна за 35 літаў у суткі. Увечары не менш стройнымі шэрагамі яны ідуць на вячэру, пасля якой крыху пашумяць, сядзячы за келіхам піва. Пасля адпраўляюцца адпачываць. І так кожны дзень! Дарэчы, мясцовы жыхар, з якім мы гутарылі пра павукоў, мог размаўляць толькі па-літоўску ці па-нямецку, што яскрава паказвае, на каго скіраваны турбізнес на Куршскай касе.

Пра Ніды можна раскажваць і раскажваць, бо яна, нягледзячы на невялікі памер, бясконца чароўная. Томас Ман у сваіх успамінах згадваў сваё ўражанне ад першага яе наведвання так: "Некалькі дзён правялі ў рыбацкай вёсцы Ніды і былі так захоплены своеасаблівайсцю і прыгажосцю той прыроды, фантастычным светам выдмаў, якія рухаюцца, лясамі, якія жывуць у сасонніках, што вырашылі набыць месца для сталага пражывання". З тых часоў амаль нічога не змянілася. Хіба што людзей стала больш, а ласёў — менш.

ЛАРЫСА ШАПАВАЛАВА

НЯСІЦЕ ВАШЫ ГРОШЫКІ...

Адпачынак у Нідзе не з танных у Літве. Кошты ў кафэ і рэстаранах не вельмі адрозніваюцца ад той жа Палангі, але калі ў апошняй можна выбраць на любы густ, у тым ліку і па фінансах, то ў Нідзе ўсё прыкладна аднолькава: гарачая страва (часцей рыба са свежай агароднінай і якім-небудзь соусам) каштуе каля 30 LT. А вось цана на піва аднолькавая што ў Нідзе, што ў Паланзе, што ў Вільні — каля 6 LT. Праўда, варыянты для эканоміі ўсё ж ёсць: калі арандаваць жыллё з кухняй, то гатаваць можна самастойна, а кошты ў магазінах не адрозніваюцца ад сярэднелітоўскіх, нягледзячы на курорт.

БЕСПРАЦОЎНЫЯ НЕ ДУМАЮЦЬ АБ... ПРАЦЫ

БЕЗ ДЫПЛОМА І НЕ СУЙСЯ

70% беспрацоўных, якія стаяць на ўліку ў Слоніміскім цэнтры занятасці насельніцтва, не маюць прафесійнай адукацыі. Па словах начальніка ўстановы Жанны Чышчэні, людзі, якія на дадзены момант шукаюць працу пры дапамозе цэнтры, у асноўным маюць сярэдняю ці базавую адукацыю.

«Гэтага, на жаль, недастаткова для працадаўцы, — адзначае Жанна Генадзеўна для «Тут і цяпер». — Кіраўнікі прадпрыемстваў хочуць атрымаць кваліфікаваных адмыслоўцаў, якія не будуць мець патрэбу ў дадатковай адукацыі. А ў нас на ўліку, на жаль, іх адзінкі».

Напрыклад, на сённяшні момант самымі запатрабаванымі на рынку працы з'яўляюцца будаўнічыя спецыяльнасці. Прычым, па словах Жанны Чышчэні, будаўнікі павінны мець адпаведную адукацыю.

БЕСПРАЦОЎЕ Ў ЛІЧБАХ

На 1 ліпеня 2009 года на ўліку ў Слоніміскім цэнтры занятасці насельніцтва значыцца 305 чалавек.

Колькасць прапанаваных вакансій на сённяшні дзень — 220.

«Нават калі хто-небудзь самастойна асвоіў прафесію будаўніка і нядрэнна працуе па спецыяльнасці, сёння яму даволі складана знайсці афіцыйную працу. Працадаўца патрабуе будаўнікоў, у якіх ёсць дыплом аб атрыманні спецыяльнай адукацыі», — гаворыць Жанна Генадзеўна.

Па яе словах, з 350 беспрацоўных, якія сёння стаяць на ўліку ў Слоніміскім цэнтры занятасці насельніцтва, прыкладна 30% актыўна шукаюць працу.

«Гэтыя людзі знаходзяцца ў сталым актыўным пошуку працы, — распавядае Жанна Генадзеўна. — Яны не сядзяць склаўшы рукі, спрабуюць не толькі пры дапамозе нашага цэнтры знайсці сабе працу, але і самастойна вядуць пошукі. Але ў большасці выпадкаў (70%) беспрацоўныя даволі пасіўныя».

САМЫЯ ЗАПАТРАБАВАНЫЯ

Прафесіяналаў у будаўнічай галіне асабліва бракуе. Паводле статыстыкі, якую вядуць адмыслоўцы Слонімскага цэнтры занятасці, самымі запатрабаванымі з'яўляюцца электрамонтёры, слесары, муляры і г.д.

«Слоніміскія будаўнічыя прадпрыемствы заўсёды гатовы ўзяць на працу людзей

гэтых спецыяльнасцей, — кажа Жанна Чышчэня. — У горадзе пастаянна штосьці будзецца, прычым у апошні час даволі нядрэннымі тэмпамі і аб'ёмамі. І, на жаль, шматлікія прадпрыемствы змушаны наймаць працоўных з боку, не са Слоніма».

Тыповы ж беспрацоўны нашага горада — мужчына ва ўзросце 25—35 гадоў, з сярэдняй адукацыяй.

«Жанчыны, вядома, у нас ёсць, але, па маім меркаванні, яны досыць сур'ёзна і адказна ставяцца да свайго часовага статусу беспрацоўнага, — кажа Жанна Чышчэня. — Жанчыны імкнуцца як мага хутчэй знайсці працу, адчуваюць адказнасць за сваю сям'ю».

ВОЛЬГА ШЫЛА

НА РОВАРЫ — ДА ПЕЦЯРБУРГУ

Вандроўку 59-гадовага сацыял-дэмакрата Георгія Руцкога ўвесь чэрвень суправаджалі дажджы. За месяц ён праехаў каля трох тысяч кіламетраў, паведамляе regionby.org.

— Мая вандроўка была прысвечана Дню дзіцяці, — кажа спадар Руцкой. — Набраў чупа-чупсаў, сабе сала, цыбулі і ў дарогу. Калі чаму-небудзь прысвяціць — тады і сэнс будзе.

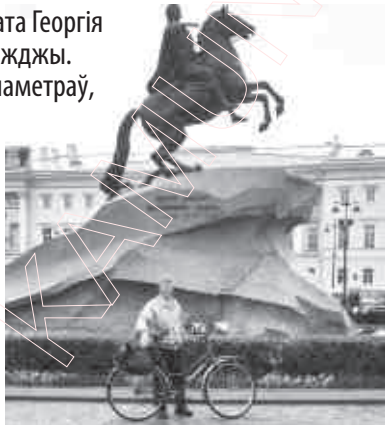
Палітык мае падораны нямецкім партыйным сябрам ровар, але паехаў на беларускім. Кантачы ў Мінскім велазаводам аб падтрымцы, ды без поспеху. Затое прыдбаў маечку з фірмовым надпісам на брэсцкім «Еўрабайку». Начаваў у намёце, часам у родзічаў, знаёмых альбо партыйцаў.

— У Полацку з партыйцамі былі сустрэчы. Таксама сустракаліся ў Мінску, Белаазёрску і Залузі — гэта Жабінкаўскі раён, мая першая начоўка.

Мабыць, у сілу прыроднай сціпласці спадар Георгій не турбаваў расійскіх сацдэмаў: ля Пецярбурга спыніўся ў стрыечнай сястры, а вось у Полацку таксама дапамог таварыш па партыі.

У Пецярбургу Георгій Руцкой быў 15 чэрвеня.

— Пецярбург уразіў мяне колькасцю крутых аўто. Каб не перабудова, дык спатрэбілася б мо сто, а

Пецярбург — гэта толькі этап у вандроўках Руцкога

то і дзвесце савецкіх «пяцігодак», каб дасягнуць такога. Але, хутчэй, усё засталася б на ўзроўні 70-х. Калі Пётр Вялікі адкрыў акно ў Еўропу, то Гарбачоў адчыніў туды дзверы. Усім, у тым ліку і беларусам. Каму захацелася — пайшоў у тыя дзверы. А хто не хоча, той жыве ў беднасці і кажа, што за тымі дзвярыма кепска.

Руцкой — чалавек нечаканы. Кажа, думаў у Мінску перабіць маршрут на Талін — Рыгу — Вільню — Гродна, але перашкодзіў прагноз надвор'я. А мара ягоная — Парыж, па дарозе ў французскі Брэст.

ПЯТРО ВАСІЛЕЎСКИ

РАБОТНИКАМ ЖКГ УРАЗАЮЦЬ ЗАРПЛАТУ

10 жніўня ЖКГ-комплекс Салігорска, па інфармацыі regionby.org, пераводзіць тэхнічны персанал домакіраўніцтва на рэжым няпоўнага працоўнага часу.

Гараджанам гэта пагражае зрывам тэрмінаў рамонтных работ, а таксама тым, што двары і пад'езды будуць прыбірацца значна радзей. Для саміх жа прыбіральшчыц, дворнікаў і слесараў гэта будзе значыць памяншэнне і без таго мізэрнай зарплаты. Аднак кіраўнік ЖКГ Ігар Дзялендзік лічыць, што пасля зніжэння заробку тая ж прыбіральшчыца зможа пражыць годна, нават з дзецьмі. З ім не пагаджаецца прыбіральшчыца Таццяна:

— Мы і так атрымліваем з камароў нос — у многіх да 400 тысяч не дацягвае. А цяпер наогул чакае жыццё надгаладз. Хоць у магазін не заходзь. Многія, канечне, звольніліся б, аднак з працай для жанчын у Салігорску бяда.

— Годна жыць можна і на 300 тысяч у месяц. Нават і з дзецьмі, — лічыць Ігар Дзялендзік. — А рэжым няпоўнага працоўнага дня ўводзіцца таму, што няма грошай. Бюджэт пусты. Ад «Белкалію» падтрымкі гораду сёння намнога менш: ён сам у цяжкім становішчы. Кватэрная ж плата маленькая. У іншых краінах, ведаеце, колькі плацяць за жыллё?

— Кватэрная плата расце штомесяц, тэхнічнае абслугоўванне кватэр ужо даўно платнае, а работнікі, прабачце, без штаноў. Ды аб'явілі б яны забастоўку ды за тыдзень дабіліся б свайго! — лічыць былы шахцёр Вадзім, жыхар горада. — Уяўляеце, што было б, калі б у горадзе тыдзень не прыбіралі б?!

ЛАРЫСА НАСАНОВІЧ

ДЗІЎНЫМ ЁСЦЬ ГЭТЫ СВЕТА

Знос помніка Чэславу Неме́ну — інстынктыўная рэакцыя ўлад, якія баяцца перамен

У Шчучынскім раёне на загад тамтэйшых улад знеслі драўляны помнік легендарнаму спевакі і кампазітару Чэславу Неме́ну. Па ініцыятыве польскага консульства ў Гродне гэты помнік быў усталяваны на тэрыторыі касцёла святога Яна Хрысціцеля ў Васілішках — родным мястэчку музыкі. У маладым узросце ён з'ехаў з савецкай Беларусі ў Польшчу, дзе атрымаў музычную адукацыю і стаў знакамітым на ўвесь свет артыстам. Але свой творчы псеўданім Чэслаў Выдрыцкі (гэта яго сапраўднае прозвішча) узяў ад назвы ракі Нёман.

Сёлета споўнілася 70 гадоў з дня нараджэння Чэслава Неме́на і 5 гадоў, як яго не стала. У дзень смерці Неме́на ўсе радыёстанцыі Польшчы перадавалі самую вядомую з яго песень — *Dziwny jest ten świat*. У Беларусі было і засталася шмат прыхільнікаў творчасці выдатнага артыста, нашага сучаснага айчынікі.

Чыноўнікі са Шчучынскага райвыканкама да іх ліку, зразумела, не належаць. Але размова тут не пра музычных прых-

ільнасці або эстэтычны густ. (Хоць гэта таксама, вядома, не можа служыць падставай для дэмантажу помнікаў.) Размова тычыцца, на жаль, поўнай адсутнасці культуры і яе агрэсіўнага непрыняцця з боку значнай часткі начальства.

Гэта пра іх, у прыватнасці, сказана: "Яны не ведаюць, што робяць".

Выпадак у Васілішках — зусім не адзінаквы прыклад падобнага роду "культуртрэгерства".

Нядаўна галоўны архітэктар аднаго з раёнаў краіны загадаў знесці каталіцкі крыж, усталяваны вернікамі на ўскрайку сяла. Падстава: крыж, нібыта, не адпавядаў афіцыйна замацаваным у "нарматывах" прапорцыям, то бок быў занадта высокі. Цікава, кім, якімі "сніпамі" тыя прапорцыі вызначаліся? І ці ўзгадніліся яны з найвышэйшым Архітэктарам — тым, у імя якога хрысціяне заўсёды ўздыхалі і ўздыхаюць крыжы?

Насамрэч, справа не ў прапорцыях, да якіх аказалася такой чуллвай душа раённага чыноўніка. Немагчыма ўявіць, каб нешта падобнае здарылася недзе ў Беларусі з праваслаўным крыжам. Наконт прапорцый новых праваслаўных храмаў, якія пабудаваны і яшчэ будуцца ў беларускай сталіцы, лепей прамаўчаць.

Крыху адступлю ў бок ад тэмы. Сёлета давялося пабыць на каталіцкім фестывалі хрысціянскага кіно "Магніфікат" у Глыбокім. Прыехалі кінадзеячы, а таксама святары з роз-

ных краін, пераважна з Беларусі, Польшчы і Расіі. Некалькі дзён удзельнікі і госці фестывалю жылі, можна сказаць, адной дружнай сям'ёй: разам глядзелі фільмы, разам ездзілі на экскурсіі, разам снедалі і вячэралі. Кожнае снеданне пачыналася з агульнай малітвы. Прычым па чарзе праз дзень яе чыталі то ксёндз, то праваслаўны бацюшка. Але ў каталіцкім храме на ўрачыстую імшу расійскія праваслаўныя не прыйшлі. Адна з ганаровых гасцей "Магніфіката" — матушка-ігумення, якая праводзіць падобныя кінафестывалі ў Сібіры, глядзела выключна фільмы на тэмы расійскага праваслаўнага жыцця. Як толькі пачыналася стужка, зробленая каталікамі альбо прысвечаная каталіцкаму касцёлу, яна кожнага разу перыкметна пакідала залу.

Вось такое стаўленне да іншай культуры, да "чужых". І

гэта ў рамках агульнай хрысціянскай канфесіі...

Для ўлад Беларусі, асабліва за савецкім часам, былі, ды і цяпер шмат у чым застаюцца чужымі Тадэвуш Касцюшка, Язэп Драздовіч, Ігнат Дамейка. І не толькі да "палякаў" ставяцца насцярожана. Успомнім, як яшчэ нядаўна імя Марка Шагала нельга было нават згадаць, а цяпер у Віцебск, да помніка мастаку, прыязджаюць людзі з усяго свету.

Рашэнне знесці помнік Неме́ну — гэта сутаргавы рэфлекс улады на тыя перамены, што адбываюцца ў Беларусі, якая з цяжкасцю, праз "немагу" выходзіць з самаізаляцыі, вяртаецца ў цывілізаваны свет. Свет, у якім Беларусь не ёсць савецкай ускраінай, дзе баяцца ўсяго "чужога", але ёсць радзімай многіх выбітных людзей, якімі след ганарыцца.

Сярод іх — і Чэслаў Неме́н.

МАКСІМ ПЕШКА

Да любых крыжоў — праваслаўных ці каталіцкіх — павінна быць адно стаўленне. З павагай

**КАЛІ ВЫ ХОЧАЦЕ ЧЫТАЦЬ НАШУ ГАЗЕТУ Ў ІНТЭРНЭЦЕ І Ў PDF-ВЕРСІІ,
ЗАХОДЗЬЦЕ НА САЙТ WWW.SVABODABY.NET.**

**КАЛІ ВЫ ХОЧАЦЕ АТРЫМЛІВАЦЬ PDF-ВЕРСІЮ ГАЗЕТЫ,
ПАВЕДАМЦЕ НАМ НА E-MAIL info@svabodaby.net ВАШ ЭЛЕКТРОННЫ АДРАС.**

Заснавальнік ТАА "Тут і цяпер"
Галоўны рэдактар А. Уласаў (email: info@svabodaby.net)

Адрас г. Мінск, вул. Касцюшкі, 18
Падпісана ў друку 21:40 22.07.09

Тыраж 299 экзэмпляраў